Suomen kesäyliopistot ry 19.11.2019
Raimo Turunen, puheenjohtaja
Tuija Österman, pääsihteeri

Lausunto eduskunnan sivistys- ja tiedejaostolle
HE 29/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Suomen kesäyliopistot ry kiittää sivistys- ja tiedejaostoa mahdollisuudesta lausua valtion talousarviosta 2020.

Kesäyliopistot ovat merkittävä vapaan sivistystyön kouluttaja ja vuonna 2018 opetusta järjestettiin yli 100 000 osallistujalle. Opiskella voi ympäri vuoden ja ympäri Suomen —kesäyliopistoja on yhteensä 20 ja vakinaista toimintaa yli 30 paikkakunnalla. Vapaan sivistystyön laissa todetaan, että kesäyliopistojen toiminnassa painottuvat avoin korkeakouluopetus sekä alueen muihin osaamis- ja sivistystarpeisiin vastaaminen ottaen huomioon myös korkeakoulutettu väestö.

Kesäyliopistot vastaavat toiminnallaan työn murroksesta johtuviin jatkuvan oppimisen kansallisiin haasteisiin. Korkeatasoisissa koulutuksissa osaamista täydennetään tavoitteellisesti sekä työelämälähtöisissä täydennyskoulutuksissa että avoimissa korkeakouluopinnoissa joustavasti työn tai muun opiskelun ohella. Alueellisena koulutusorganisaationa kesäyliopistot vastaavatkin yksittäistä kuntaa laajemmin väestön koulutustarpeisiin ja organisoivat erilaisia toiminta-alueensa koulutus- ja kehittämisprojekteja.

Kesäyliopistot tuottavat alueilleen myös Suomen eri korkeakoulujen avoimia opintoja tehostaen avoimen korkeakouluopetuksen tarjontaa paitsi alueellisesti myös ajallisesti. Opetusta järjestetään ympärivuotisesti, koska opiskelijoiden erilaisten elämäntilanteiden vuoksi on tärkeää, että joustavia opiskelumahdollisuuksia on tarjolla ympäri vuoden. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että korkeakoulujen opiskelijat lyhentävät kesäyliopistojen opinnoilla tutkintojensa suoritusaikoja. Monipuolisella avoimen korkeakouluopintojen tarjonnallaan kesäyliopistot mahdollistavat jatkuvan oppimisen, myös tutkinnon jo suorittaneille.

Ikääntyvien yliopistossa toteutuu jatkuvan oppimisen periaate senioreille sopivalla tavalla. Toimintaa on kesäyliopistojen ansiosta yli 60 paikkakunnalla ja osallistujia on vuosittain yli 10 000. Kesäyliopistot ovat näin mukana terveyspreventiivisessä toiminnassa tukien itsenäisenä ja aktiivisena vanhenemista.

Lasten- ja nuorten yliopistotoimintaa järjestetään kesäyliopistojen toimesta useammalla paikkakunnalla. Siinä tutustutaan tieteeseen ja tutkimukseen toiminnallisin menetelmin hauskasti lapsille sopivalla tavalla. Pitkän aikavälin tavoitteena on herättää kiinnostus korkeakouluopintoihin.

Kesäyliopistojen rahoitus

Kesäyliopistojen toimintaa joudutaan rahoittamaan pääosin opiskelijamaksuilla, jotka muodostavat yli 50% kaikista tuloista. Opiskelijamaksut tulee kuitenkin pitää kohtuullisina, jotta tasa-arvoinen, yhdenvertainen ja kansalaisten aktiivinen osallistuminen toteutuisi ympäri Suomen. Kunnat ovat olleet monilla paikkakunnilla mukana tukemassa kesäyliopistojen toimintaa mutta niiden taloudellinen tuki on nyt pienenemässä tai jäämässä kokonaan pois. Valtionosuus on siis entistäkin tärkeämpi kesäyliopistojen toiminnan takaamiseksi ja sitä tulisi kasvattaa tasapuolisesti muihin vapaan sivistystyön toimijoihin nähden.

Kesäyliopistojen suurin haaste on jo pitkään ollut valtionrahoituksen merkittävä vajaus.
Vajaus on peräti yli 50 % (v. 2018 53,6 %), kun vastaava luku muilla vapaan sivistystyön toimijoilla, esim. kansanopistoilla on 13 % ja kansalaisopistoilla on n. 22 %. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kesäyliopistojen järjestämästä yli 100 000 opetustunnista vain vajaalle puolelle riittää valtion myöntämä rahoitusosuus.

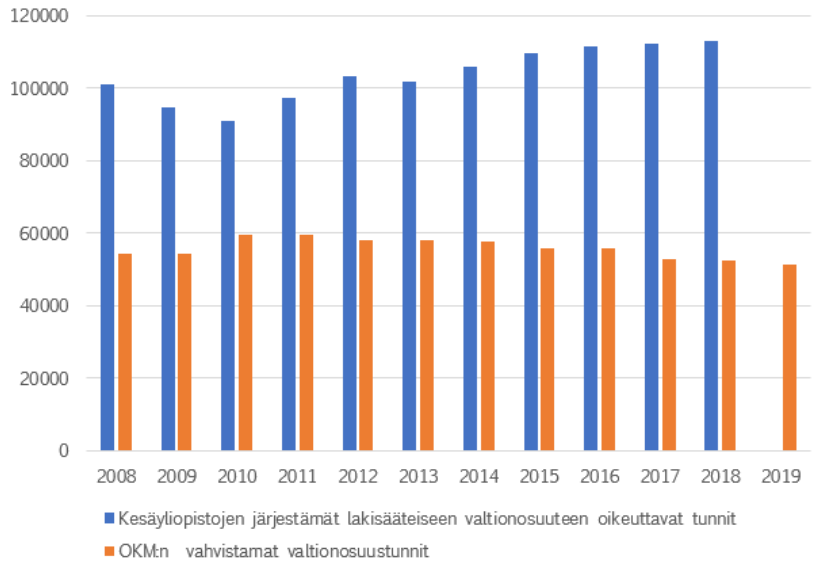

Valtionrahoituksen vajaus johtaa osallistujien kurssimaksujen nousuun. Korkeat kurssimaksut heikentävät kansalaisten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoisuutta ja koulutusten saavutettavuutta sekä edellytyksiä jatkuvaan oppimiseen:

- maksukyky vaikuttaa oleellisesti yksittäisten kansalaisten mahdollisuuksiin osallistua koulutuksiin
- esim. sosiaali- ja terveysalan sekä opetusalan vähäiset koulutusmäärärahat rajoittavat koulutuksiin pääsyä
- erityisesti kasvukeskusten ja yliopistokaupunkien ulkopuolella mm. avointen korkeakouluopintojen toteutuminen on vaikeutunut ja vähentynyt oleellisesti viime vuosina

Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella tehdyssä selvityksessä opintoaikojen lyhentämisestä ja tutkintojen suorittamisesta todettiin, että kesäyliopistot ovat mukana edistämässä näitä tavoitteita. Kesäyliopistojen rahoitus alijäämä ei riittävästi mahdollista kesäyliopistojen aktiivista osallistumista tähän kansallisesti tärkeään tavoitteeseen.

Suomen kesäyliopistot ry esittää valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaostolle, että kesäyliopistoille osoitetun valtionosuuden merkittävää vajausta ryhdytään korjaamaan jo v. 2020 budjetissa ja siitä ennakoidusti eteenpäin niin, että kesäyliopistot voivat vastata niille osoitetusta lakisääteisestä koulutustehtävästä ja olla jatkossakin aktiivisesti mukana avoimen korkeakouluopetuksen ja jatkuvan oppimisen kehittämisessä maassamme.

SUOMEN KESÄYLIOPISTOT
Sommaruniversiteten i Finland • Summer universities in Finland
Annankatu 12 A 18, 00120 Helsinki